

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. V. Enthymema Oratoriè deductum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

noris hæreditate nimirum generosa progenies parentum capeffit virtutem, & dum vivit, parentes refert: pulsat nobile venas decus, neque obliviosam paternorum meritorum patitur ignaviam. *Eruditio.* Scipionis edicto, aut te Scipionem nega, aut nomen virtutibus imple. *Conclusio.* Felices idcirco ejusmodi parentes, qui cum aliis vitam partiuntur, largiuntur sibi, atque illis quidem mortalem ac perbreve (si humanæ vitæ metiamur metas) tribuunt, ipsi perenni successione occupata perennitatem obtenturi. *Affectus.* Hac te felicitate beatum hodie superi volunt, nos gaudemus: agnosce fortunam, apparatu magnifico gloriosos intrantem penates; agnosce cælorum munus, ejusque aspectu diu incolumis gaude. Utinam quo nunc animo spes, è flore lætitiæ decerptas offerimus, eodem fructus provectoris ætatis carpamus & offeramus.

§. V. *Enthymema oratoriè de ductum.*

Hujus usus est frequentissimus, eo quod syllogismi pars aliqua, persæpe nec probatione, nec deductione eget; imò quia per se nota est, apponi non potest sinè vitio superfluitatis, unde syllogismi loco enthymema tractatur. Exemplum sit hoc: dum alicui felicem natalem apprecaris, sic argumentum statue: *Antec.* ex oriente natali, nova exoritur lætitia, ergo de eo lætandum & gratulandum.

Oratoriè sic :

Antecedens. Redivivum auspiciatissimè
 Natalis tui sidus, quanta, proh Deum in
 mortalem! animum perfundit lætitiâ ! quod
 vultum replet amœnitate! quibus pectus in
 cendit jubilis; nec enim solùm terribilissimam
 mæroris nubes ab animo meo detergit, frons
 temq; serenat; sed & intimas cordis fibras ex
 ultare, pedes subsilire, manus complodere,
 labra, linguamq; in applausus cogit erumpere.
Eruditio. Evenire id mihi persentio, quod
 Memnoniæ illi in Ægypto statuæ, quæ ubi
 serenissimi solis exorti radius affulsit, move
 re se, immobilis alioqui moles, incipit, vitæ
 quâpiam redanimari, gestire gaudiis, & hu
 manissimum ave depromere siderum principium.
 Sic festivissima Natalis tui lux, ubi animus
 irradiavit meum è languenti alacrem, ex ex
 animi, redivivum, è tetrico tripudiantem, &
 mutum & elingui loquacem effecit. *Consequens*
cum affectu. Ah darent utinam superi, ut lux
 ista tibi faustissima, mihiq; lætissima redeat
 millies, & millies, concatenato ad votum tuum
 amorum, honorum, favorum, bonorum
 que fluxu omnium, quibus te abundare non
 mea solùm in te flagrans exposcit necessitu
 do, sed & vitæ tuæ, morumq; dignitas com
 meretur! Vive igitur! perenna (hoc enim tibi
 apprecor, dum quod in munus offeram di
 gnum te nil comperio) perenna, inquam,
 non annorum solùm longævitate; sed & a
 nimi jucunditate, ac sortis prosperitate, quâ
 & dies iste tibi semper sit deliciosissimus,
 tuis verò ter beatus, ter optatus, En.

Enthymema aliud, quo alicui novum annum gratulamur. *Antecedens*; novo ex oriente anno, nova exoritur lætitia. *Consequens*, ergò mihi de illo tibi est gratulandum.

Oratorie sic:

Antecedens. Cùm novum annum exortum cogito, novos soles, nova sidera, novam exortam lætitiã contemplor; idem enim exordiũ anni est, quod felicitatis nostræ auspiciũ; atq; unde principium annorum ducimus, prosperitatem exordimur. *Ratio.* Anni vitam humanam, & officia vitæ partiuntur, iidemque operum pariter, ac factorum lineæ, metæ, initia sunt. *Eraditio.* Idcirco à Romanis anni novi die, clavos æneos Capitolio infigi solitos, accepimus, tanquam fixam munerũ anni elapsi memoriã spondentibus, & novam ætatem ad favores superũ promerendos inchoantibus. *Consequens cum affectibus.* Auspicare igitur novum annum fortunatissimè, auspicare faustissimè, aggredere amœnissimè. Hic limen factorum esto, hæc janua felicitatis & gaudiorum. Cedat quidquid unquam adversi accidit, & non modò successus præsentis tui comites adhæreant, verũ novæ amœnitatis accensione aucti, tibi tuorumque votis obsequantur. *Nota:* interdum antecedens non probari: sive quia certum, sive quia minũs confert ad rem nostram, uti fit in syllogismo: interim autem consequentis deductioni & probationi immoramur, ut si gratulaturus electo alicui dignitatem, hoc uteris enthymemate: *Ant.* tibi est collatum offici-

um, *Conf.* ergò gaudemus. Nonnunquam & antecedens & consequens suis roboratur & expolitur rationibus: ut si suafurus Principi exteros consiliarios, nè adhibeat, domesticis neglectis, diceres, odiosum est, ergo id nè feceris.

Oratoriè sic deduci potest.

Anteced. Non tot ad scyllam aut charybdim marium exploratores allisi, quot Principes in publica odia impegerunt, postquam gubernaculis Reip. tractandis, neglectâ civium operâ, peregrinas admoverunt manus. *Ratio aut.* Nusquam odium magis sævit, quàm ubi contemptum se solo vindice plecti posse sentit, nec usquam contemptus urget contumaciùs, quàm ubi prudentia & fortitudo domestica, peregrina æstimatione damnatur. *Confirm.* Gravis sensus injuriæ privatæ est; quantum vulnus sit necesse publici infamisque judicij? virtutem, & sapientiam, tanquam regno absentem aliunde advocari debuisse. *Ratio altera anteced.* Fallant verò (quæ rebus inest vicissitudo) suscepta ab adveni, consilia, quis pœnas alieni facti feret? quis æstimato furori, nè dicam perfidiæ se multum objiciet? ut enim illi bene, ac prosperè domesticis velint, subjecta sensib⁹ damna, quo se experimento probabunt, damnabunt creditos authores. *Conclus.* Hæc ita vera comperi, Princeps, ut simul certissimū habeam: te nihil magis odisse, quàm odia ubi ditorum *Ratio Concl.* scis, quâ industriâ imperaturo feliciter Principi, subditorum affectus

Standi, eum non ignores; quanta commoda benevoli animi, ideoque fidi polliceantur. *Comprobatio.* Hæ excubiæ nullis insidiis; hæ vigiliæ nullis laboribus; hæc scuta, nulli dolo, aut roboti cedunt. Remove tantisper amorē civium, tuo te ejecisti regno: quidquid vides, hostile est: frustra cives voces, quos inimicos feceris; aut in tui defensionem armes, quos odio induxeris: nulla virtus peregrina in bona patria; præcellere tamen debet, quæ senii authoritate valet.

§. VI. *Via sternitur ad dilatandam quamlibet partem in syllogismo vel enthymemate.*

Difficultas non parva oboritur incipientibus, quando id, quod paucis dicitur in syllogismo, pluribus efferre & dilatate jubentur. Verum superari illa facile potest, si pedetentim quis hoc in genere progrediatur. Incipiendum igitur dilatationis exercitium à propositione, id est constructione una, & quidem obvia; v.g. jam dies est: nunc est adolescenti studendum: hyems ingruit. Petrus est doctus &c. Si enim hujusmodi sententiolas, & propositiones dilatate noverint, facile enthymema, aut syllogismū deducunt; quippe syllogismus, & enthymema, non constat nisi similibus partibus & constructionibus: unde si semel deducant Tirones, artem esse expetendam; altera verò exercitatione exponant; eloquentiam, esse artem; quid opus est ad syllogismi structuram ultra nisi addere conclusionem, & partium inter se connexionem, quam transitionem vocant. Hunc modum observant pleræque artes.